

GEHEIM.'s-Gravenhage, 29 Maart 1938. C
1

FA. J. W.

Naar aanleiding van dezerzijdsch bericht No.57936, d.d. 10 Maart 1938, heb ik de eer U te berichten, dat van betrouwbare zijde wordt vernomen, dat de Algemeen Organisatieleider der NSB in N.O.I., Harloff, zenuwziek is geworden en op medisch advies rust moet nemen. Zijn werk voor de N.S.B. wordt thans verricht door zijn plaatsvervanger, Hendrik Cornelis van den Bos, geboren te Ambarawa, 15 December 1879.

De activiteit van den nieuw benoemden Gewestelijken Commissaris der NSB op Java, F.Th.Becking, heeft zich in N.O.I. alleen bepaald tot oriëntatie. Betreffende zijne bevindingen heeft Becking aan Harloff gerapporteerd. Uit de gevoerde correspondentie blijkt, dat Ir.v.d.Laaken, oud-A.O.L. in N.O.I. als lid van de N.S.B. heeft bedankt en op 3 Maart 1938 uit N.O.I. is vertrokken, dat geen ledenlijst te vinden is en dat de geheele documentatie en het archief van Ir.v.d.Laaken zoek is. Uit verschillende gevoerde gesprekken heeft Becking moeten begrijpen, dat Ir.v.d.Laaken alles in het werk heeft gesteld om de N.S.B. in N.O.I. te benadeelen. Ten gevolge hiervan is de N.S.B. in N.O.I. in ledental ongeveer 12% teruggelopen. Becking meldde nog, dat voor N.O.I. noodig zijn minstens 2 goede sprekers (propagandisten), die uit Nederland spoedig naar N.O.I. moeten overkomen. Becking heeft tot finantiëel inspecteur der N.S.B. in N.O.I. zekeren Bauduin benoemd, die hem heeft medegedeeld, dat de op 12 December 1937 te Batavia gehouden landdag een finantiëel tekort van f.2000.- heeft gebracht. De finantiëele toestand laat niet toe, dat de kosten verbonden aan de benoeming van twee propagandisten door de Indische afdeeling der N.S.B. worden gedragen. In verband hiermede heeft de algemeen leider der N.S.B. bepaald, dat 2 propagandisten voor de N.S.B. naar N.O.I. zullen worden gezonden, die omstreeks 16 Juni 1938 naar N.O.I. zullen vertrekken.1) Volgens Mussert kan hij de benodigde gelden thans "niet vinden". Hij hoopt, dat de voorgenomen landdag, op 6 Juni 1938 te Lunteren te houden, voldoende baten zal opleveren, dat hij zijn verdere plannen voor N.O.I. kan doorvoeren.

In het district 's-Gravenhage zijn alle leden der N.S.B. (zoogenaamde Indische leden) ondergebracht in een aparte afdeeling, genaamd "Indische Sociëteit", waarvan het clubhuis is gevestigd in café-restaurant "Corner House", Laan van Meerdervoort No.209 alhier. Deze Indische Sociëteit is een mantel-organisatie van de N.S.B. De aandacht blijft op een en ander gevestigd.

AAN:

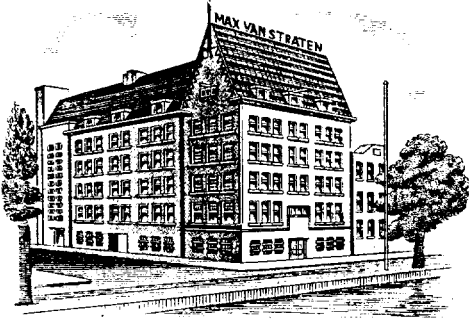
Z.E. den Minister van Algemeene Zaken.

Z.E. den Minister van Justitie.

Z.E. den Minister van Koloniën. —

Hoofdparket Indië.

N.V. MAX VAN STRATEN'S
KINDERKLEEDING INDUSTRIE

AMSTERDAM
GELDERSCHEKADE 101

FABRIEK
VAN KINDERHOEDEN, MANTELS, JURKEN,
EN BÈBÈ-ARTIKELEN

TELEFOON: 47816 - 45816

BANKIERS: AMSTERDAMSCHÉ BANK
(BIJKANTOOR SARPHATISTRAAT)

POST-GIRO: 2299

GEM-GIRO: 5 521

AMSTERDAM (C) 17 Maart 1939

Aan Zyne Excellentie den Minister van Koloniën

in 's Gravenhage.

Excellentie,

Met verbazing constateer ik, en velen met my, dat het den ambtenaren in Ned. Oost-Indië nog steeds geoorloofd is lid te zyn van de National Socialistische Beweging.

De gebeurtenissen van de laatste dagen in het buitenland hebben ons toch wel geleerd, dat het gevaar van die zyde niet te onderschatten is. Wanneer onze regering er bys op stelt, dat Nederland onafhankelyk blyft, he geen ongetwyfeld het geval is, dan is het thans meer dan ooit dringend noodzakelyk elke invloed van de N.S.B. zooveel mogelyk te beknotten.

Moge dan één dier middelen zyn een onmiddellyk verbod uit te vaardigen als boven bedbeeld.

Met verschuldigen eerbied heb ik de eer te zyn

Hoogachtend

Max van Straten

Het Centrum
29/3/30

INDISCHE N.S.B.-ERS

Voor velen is het nog steeds een onopgelost raadsel van inconsequentie, dat in ons land het lidmaatschap van de N.S.B. voor militairen en ambtenaren verboden is, terwijl het in Indië hun vrij staat zich bij deze beweging openlijk en officieel aan te sluiten. Wegen de motieven, welke hier in Nederland de regeering bewogen hebben een dergelijk verbod tegen een stelselmatig het prestige en gezag der regeering ondermijnende beweging uit te spreken, niet nog veel zwaarder in Indië, waar het Nederlandsche regeeringsgezag nog in sterkere mate in handen van militairen en ambtenaren berust? Ook wij hebben ons over deze schijnbare twee- of halfslachtigheid verbaasd, een twee- of halfslachtigheid welke o.i. niet afdoende verklaard kon worden uit het feit, dat de vorige Gouverneur-Generaal een onmiskenbare sympathie voor de Mussertbeweging koesterde. De laatste weken zijn wij in het buitenland in de gelegenheid geweest grondig kennis te maken met op verlof of definitief repatriërende fanatieke N.S.B.-ers uit Indië en door deze kennismaking is ons duidelijk geworden, dat er een wezenlijk verschil in mentaliteit en denkwijze bestaat tusschen de N.S.B.-ers in ons land en in Indië, een verschil, dat in ieder geval tot op zekere hoogte het verschil in behandeling kan verklaren. Het is te begrijpen, dat Nederlanders, die naar de Oost trekken en daar hun leven en carrière maken en als Europeanen het Nederlandsche gezag moeten hooghouden op veelal autoritaire wijze, zich lichter aangetrokken gevoelen tot een beweging, die zich voor bij uitstek nationalistisch uitgeeft en gebaseerd is op een absoluut autoritair principe, vooral wanneer zij meenen te moeten klagen over te weinig begrip in Den Haag voor hun positie en belangen, welke ten deele samenvallen met die van het Nederlandsche gezag in Indië. De nationaal-socialistische pers in Nederlandsch-Indië gaat zich over het algemeen niet zoo grof te buiten aan een even blinde als ongerechtvaardigde en voorbehoudloze critiek op alles wat de Nederlandsche regeering doet en laat als de hier te lande verschijnende Mussert-bladen en vooral in Indië met het oog op de inlandsche bevolking ontoelaatbare uitingen als die, welke aan den heer Van der Laaken het leiderschap van de N.S.B. in Indië hebben gekost, worden er door het gros van de N.S.B.-ers allerminst geapprecieerd. Het gaat den N.S.B.-ers in Indië over het algemeen uitsluitend om Indië, dat Nederlandsch-Indië moet blijven, en dat zij van zeer nabij bedreigd zien door de gewelddadige expansie-zucht van Japan. In zooverre zij mede het Nederlandsche gezag vertegenwoordigen wenschen zij niet het onbehaaglijke gevoel te krijgen op hun buitenposten door de regeering in het moederland of wel te weinig gesteund of wel min of meer in den steek gelaten te worden, terwijl zij als handhavers van het gezag in vaak moeilijke omstandigheden en met een groote verantwoordelijkheid, waarvan de gemiddelde veilig thuiszittende Nederlander zich nauwelijks rekenschap geeft of geven kan, evenveel politieke zeggenschap eischen als de laatste en slechtste stemgerechtigde kiezer in het moederland bezit.

Hun nationale gezindheid en verlangens, welke geenszins hun monopolie is, maar in meerdere of mindere mate door de meeste Nederlanders in onze Oost worden gedeeld, concentreeren zich dus in hoofdzaak, zooals ook zeer begrijpelijk is op Indië als belangrijk deel van ons Rijk, zonder hetwelk Nederland een mogendheid zou worden van de beteekenis van b.v. Denemarken. Met een zekere waardeering voor verbeteringen in de verhouding tusschen Den Haag en Indië, welke den laatsten tijd merkbaar zijn, hebben zij de overtuiging, dat nu steeds de overgroote

... maar moeten handhouden op veelal autoritaire wijze, zich echter niet gevoelen tot een beweging, die zich voor bij uitstek nationalistisch uitteeft en gebaseerd is op een absoluut autoritair principe, vooral wanneer zij meenen te moeten klagen over te weinig begrip in Den Haag voor hun positie en belangen, welke ten deele samenvallen met die van het Nederlandsche gezag in Indië. De nationaal-socialistische pers in Nederlandsch-Indië gaat zich over het algemeen niet zoo grof te buiten aan een even blinde als ongerechtvaardigde en voorbehoudlooze critiek op alles wat de Nederlandsche regeering doet en laat als de hier te lande verschijnende Mussert-bladen en vooral in Indië met het oog op de inlandsche bevolking ontoelaatbare uitingen als die, welke aan den heer Van der Laaken het leiderschap van de N.S.B. in Indië hebben gekost, worden er door het gros van de N.S.B.-ers allerminst geapprecieerd. Het gaat den N.S.B.-ers in Indië over het algemeen uitsluitend om Indië, dat Nederlandsch-Indië moet blijven, en dat zij van zeer nabij bedreigd zien door de gewelddadige expansie-zucht van Japan. In zoverre zij mede het Nederlandsche gezag vertegenwoordigen wenschen zij niet het onbehaaglijke gevoel te krijgen op hun buitenposten door de regeering in het moederland of wel te weinig gesteund of wel min of meer in den steek gelaten te worden, terwijl zij als handhavers van het gezag in vaak moeilijke omstandigheden en met een groote verantwoordelijkheid, waarvan de gemiddelde veilig thuiszittende Nederlander zich nauwelijks rekenschap geeft of geven kan, evenveel politieke zeggenschap eischen als de laatste en slechtste stemgerechtigde kiezer in het moederland bezit.

Hun nationale gezindheid en verlangens, welke geenszins hun monopolie is, maar in meerdere of mindere mate door de meeste Nederlanders in onze Oost worden gedeeld, concentreeren zich dus in hoofdzaak, zooals ook zeer begrijpelijk is op Indië als belangrijk deel van ons Rijk, zonder hetwelk Nederland een mogendheid zou worden van de beteekenis van b.v. Denemarken. Met een zekere waardeering voor verbeteringen in de verhouding tusschen Den Haag en Indië, welke den laatsten tijd merkbaar zijn, hebben zij de overtuiging, dat nog steeds de overgrote meerderheid van ons volk en zelfs vele volksvertegenwoordigers niet voldoende doordrongen zijn van het ontzaglijke nationale belang van het bezit van Indië, dat zij onder de huidige zeer gespannen verhoudingen in den Pacific allerminst voldoende verzekerd achten. Vandaar dat een van hen ons ruitelijk verklaarde groote waardeering te hebben voor de Engelsche democratie. Deze vanuit zijn oogpunt niet juist geformuleerde uitlating bedoeide uitdrukking te geven aan zijn stellige verwachting, dat Engeland bij een eventueel conflict in den Pacific uit welbegrepen eigenbelang de defensie van onze Oost te hulp zou komen in geval onze eigen defensie te kort zou schieten. Zonder te willen generaliseeren en ons accoord te verklaren met alle opvattingen en grieven van de Indische N.S.B.-ers, die wij hebben ontmoet, meenen wij toch, dat nog velen onzer van hen iets goeds kunnen leeren. Het is inderdaad dwingend noodzakelijk, dat ons volk in zijn geheel zich grondiger gaat verdiepen in de beteekenis van Indië voor ons internationaal prestige en breekt met de onverschilligheid, die alleen maar ach en wee klaagt, wanneer er voor Indische belangen geld gevoteerd moet worden als waren de Indische belangen niet ook tevens Nederlandsche nationale belangen van de allereerste grootte. Daarvoor is noodig, dat er in breederen kring meer kennis en begrip van Nederlandsch-Indië, zijn verhoudingen en belangen, zijn aard en wezen worden verspreid.

De Katholieke Staatspartij, die door Mussert de staatsgreepartij wordt gescholden, heeft in dit opzicht een goed voorbeeld gegeven door met de Indische Katholieke Partij een regeling te treffen over het uitwisselen van personen, die door studiereizen over en weer het contact tusschen de Indische maatschappij en de onze zullen kunnen bevorderen en de gedachte van de Nederlandsche Rijkseenheid zullen kunnen versterken en verlevendigen.

KORT EN BONDIG!

Ziende blind — De
N.S.B. in Indonesië

MEN zal zich herinneren, dat het r.k. Kamerlid, de heer Bruineman, den minister van koloniën vragen stelde, over de uitlatingen van den NSB-leider in Indonesië, v. d. Laaken, die „met knuppels naar het Binnenhof” en „met de roodzwarte bloedvlag geselend door de Jordaan” wilde trekken. De heer Bruineman stelde de logische en simpele vraag, of zulke bloeddorstige uitlatingen, die kennelijk gericht waren op de omverwerping van ons staatsbestel, niet voldoende waren, om het lidmaatschap der N.S.B. voor ambtenaren in Indonesië te verbieden. De minister beloofde inlichtingen te zullen vragen aan den gouverneur-generaal. Die inlichtingen zijn thans gearriveerd en zij blijken van merkwaardige soort. In zijn nader antwoord aan den heer Bruineman zegt de minister n.l., dat hij „niet over gegevens beschikt dat de hierbedoelde zeer afkeurenswaardige uitlatingen het in zijn partij in Ned.-Indië heersend sentiment jegens het wettig gezag weergeven”.

Maar, Heer Minister, die gegevens liggen voor het oprapen! Leest U het „Nationale Dagblad”? Heeft u er kennis van genomen, hoe de Oostenrijkse partijgenoten van Herr Mussert het land aan Hitler uitleverden? Weet u, hoe de Franse partijgenoten van Herr Mussert een Cagoulards-opstand voorbereiden? Heeft u ooit gehoord van Spanje, waar Mussert's „kameraden” niet met gummiknuppels, maar met tanks en Duitse bommenwerpers oprukten naar Madrid? Wij menen, dat u voortreffelijk op de hoogte bent van het zowel in Nederland als in Indonesië „heersend sentiment” in de N.S.B. — maar dat ge den heer Bruineman en de Kamer met een kluitje in het riet wenst te zenden.

Dat is een gevaarlijk spel. We willen slechts opmerken, dat de heer v. d. Laaken niet werd afgezet als „algemeen leider” der N.S.B. in Indonesië wegens zijn „zeer afkeurenswaardige” uitlatingen, maar... omdat hij de anti-Japanse demagogie van Herr Mussert ernstig nam. Daarom moest hij weg. Want Herr Mussert's „beweging” in Indonesië is in waarheid ook een agentschap van het Japanse militair-fascisme. En tegen dat agentschap onderneemt ge niets — totdat het straks te laat zal zijn!

De gummiknuppel

NA de annexatie van Oostenrijk door de Nazi's is voor de gehele Oostenrijkse politiemacht de gummiknuppel afgeschaffd. „Die mededeling is met gejuich ontvangen — schrijft het „Nationale Dagblad” — „want de gummiknuppel hoort in een nationaal-socialistische staat niet meer thuis.”

Het blad heeft groot gelijk — Duitse bommenwerpers, Duitse tanks en Duitse bajonetten zijn ervoor in de plaats gekomen. Van Goering is het beruchte woord: „Ik schiet misschien teveel en te ver, maar ik schiet tenminste.” Wat zal men dan nog met een gummiknuppel doen?

Een Duitse Adelaar voor Drooglever Fortuyn

DE burgemeester van Rotterdam, mr. Drooglever Fortuyn, is door Adolf Hitler begiftigd met het groot-officierskruis van de orde van de Duitse Adelaar. De Duitse consul maakte er bij de kleine plechtigheid, waarmee de uitreiking geschiedde, op attent, dat de Rotterdamse burgemeester tot de eerste Nederlanders behoort, die deze orde ontvangen.

Men mag zich afvragen, waaraan Drooglever Fortuyn deze „eer” heeft verdiend. De consul sprak van de nauwe economische verbondenheid tussen de haven van Rotterdam en Duitsland. Hij sprak ook van de aangename verhouding tussen de Duitse kolonie te Rotterdam en de autoriteiten van deze stad.

Het Volksdagsblad 15/3/38

www.wingen, die kennelijk gericht waren op de omverwerping van ons staatsbestel, niet voldoende waren, om het lidmaatschap der N.S.B. voor ambtenaren in Indonesië te verbieden. De minister beloofde inlichtingen te zullen vragen aan den gouverneur-generaal. Die inlichtingen zijn thans gearriveerd en zij blijken van merkwaardige soort. In zijn nader antwoord aan den heer Bruineman zegt de minister n.l., dat hij „niet over gegevens beschikt dat de hierbedoelde zeer afkeurenswaardige uitlatingen het in zijn partij in Ned.-Indië heersend sentiment jegens het wettig gezag weergeven”.

Maar, Heer Minister, die gegevens liggen voor het oprapen! Leest U het „Nazionale Dagblad”? Heeft u er kennis van genomen, hoe de Oostenrijkse partijgenoten van Herr Mussert het land aan Hitler uitleverden? Weet u, hoe de Franse partijgenoten van Herr Mussert een Cagoulards-opstand voorbereiden? Heeft u ooit gehoord van Spanje, waar Mussert's „kameraden” niet met gummiknuppels, maar met tanks en Duitse bommenwerpers oprukten naar Madrid? Wij menen, dat u voortreffelijk op de hoogte bent van het zowel in Nederland als in Indonesië „heersend sentiment” in de N.S.B. — maar dat ge den heer Bruineman en de Kamer met een kluitje in het riet wenst te zenden.

Dat is een gevaarlijk spel. We willen slechts opmerken, dat de heer v. d. Laaken niet werd afgezet als „algemeen leider” der N.S.B. in Indonesië wegens zijn „zeer afkeurenswaardige” uitlatingen, maar... omdat hij de anti-Japanse demagogie van Herr Mussert ernstig nam. Daarom moest hij weg. Want Herr Mussert's „beweging” in Indonesië is in waarheid ook een agentschap van het Japanse militair-fascisme. En tegen dat agentschap onderneemt ge niets — totdat het straks te laat zal zijn!

De gummiknuppel

NA de annexatie van Oostenrijk door de Nazi's is voor de gehele Oostenrijkse politiemacht de gummiknuppel afgeschaffd. „Die mededeling is met gejuich ontvangen — schrijft het „Nazionale Dagblad” — „want de gummiknuppel hoort in een nationaal-socialistische staat niet meer thuis.”

Het blad heeft groot gelijk — Duitse bommenwerpers, Duitse tanks en Duitse bajonetten zijn ervoor in de plaats gekomen. Van Goering is het beruchte woord: „Ik schiet misschien teveel en te ver, maar ik schiet tenminste.” Wat zal men dan nog met een gummiknuppel doen?

Een Duitse Adelaar voor Drooglever Fortuyn

DE burgemeester van Rotterdam, mr. Drooglever Fortuyn, is door Adolf Hitler begiftigd met het groot-officierskruis van de orde van de Duitse Adelaar. De Duitse consul maakte er bij de kleine plechtigheid, waarmee de uitreiking geschiedde, op attent, dat de Rotterdamse burgemeester tot de eerste Nederlanders behoort, die deze orde ontvangen.

Men mag zich afvragen, waaraan Drooglever Fortuyn deze „eer” heeft verdiend. De consul sprak van de nauwe economische verbondenheid tussen de haven van Rotterdam en Duitsland. Hij sprak ook van de aangename verhouding tussen de Duitse kolonie te Rotterdam en de autoriteiten van deze stad.

Dat alles lijkt maar een magere motivering. Als Hitler om zulke redenen hoge Duitse onderscheidingen gaat uitreiken, heeft de Duitse lintjes-industrie voorlopig nog handen vol werk! Vanzelfsprekend speurt men bij zulk een gebeurtenis naar andere redenen. De invloed van het Duitse kapitaal in de Rotterdamse haven is zeer groot, vooral, omdat Rotterdam de voorhaven is van het Duitse oorlogsindustrie-gebied aan de Rijn. In welk opzicht heeft burgemeester Fortuyn zich voor dit Duitse oorlogskapitaal zo bijzonder verdienstelijk gemaakt, dat thans de Adelaar met het hakenkruis, hem geschonken door Adolf Hitler persoonlijk, prijkt op zijn mannelijke borst?

Het Volksdagsblad 15/3/38

Wij, Vice-President van den Raad van Justitie te Batavia en als zoodanig President der Tweede - Kamer van dien Raad;

Gelezen de vordering van den Officier van Justitie bij dezen Raad ddo. 4 Maart 1938 Ir.K.III/1384, daartoe strekkende, dat Wij terzake in die vordering omschreven, zullen verleen en rechtsingang, met verwijzing der zaak naar de terechtzitting, tegen den verdachte:

Ir. Anton Ludovicus van der LAAKEN,

geboren te Pelantoengan, oud 48 jaren, zonder beroep, wonende te Bandoeng, Tjitaroemplein no. 4;

Mede gelezen de bij de vordering overgelegde stukken;

Overwegende, dat tegen den verdachte rechtsingang gevorderd wordt met verwijzing van zijn zaak naar de terechtzitting terzake van het opzettelijk in woord aanprijzen of stemming maken, zij het ook zijdelings, voorwaardelijk of in bedekte termen van verstoring der openbare orde, of omverwerping dan wel aanranding van het in Nederland of in Nederlandsch-Indië gevestigd gezag, doch wij daartoe geen termen aanwezig achten;

dat toch de in de vordering onder nummers 1 t/m 23 aangehaalde volzinnen, welke verdachte als Algemeen Organisatie Leider Indië (A.O.L.I.) heeft gebezigt in zijn openingsrede, uitgesproken op den algemeenen landdag van de Nationaal Socialistische Beweging, gehouden te Batavia op den 18den December 1937, niet alleen moeten worden beschouwd in onderling verband slechts met elkaar, zooals de vordering doet, doch ook in verband met de rede in haar geheel, zooals deze woordelijk afgedrukt staat in het Landdag-nummer van het Nationaal-Socialistisch-Weekblad voor Nederlandsch-Indië van den 24sten December 1937, en deze

rede

Afschrift

HOOGGERECHTSHOF
VAN
NEDERLANDSCH INDIË.

P A R K E T
VAN DEN
PROCUREUR GENERAAL.

No. 976/A.P.

Bijlagen: /-

Batavia-Centrum, 4 April 1938.

Onderwerp:
Strafvervolgning tegen Ir. van der Laake

G E H E I M

In aansluiting aan mijn geheim schrijven van 3 Maart 1938 nr. 627/A.P.¹⁾ heb ik de eer Uwer Excellentie eerbiedig mede te delen, dat de Vice-President van den Raad van Justitie te Batavia bij beschikking van 26 Maart 1938 den gevorderden rechtsingang tegen Ir. van der Laaken heeft geweigerd.

Tegen deze beschikking, waarvan een afschrift hie-nevens gaat, is door den Officier van Justitie verzet aange-teekend.

De Procureur-Generaal

bij het Hooggerichtshof van Ned. Indië,

(w.g.) Marcella.

Voor eensluidend afschrift:

De Gouvernements Secretaris,

J. C. Barbaal

Aan
Zijne Excellentie den Gouverneur-
Generaal van Nederlandsch - Indië

te

Buitenzorg.

1) Zie Ind. brf. 7 Maart 19
No. 58/2 Geheim.

rede weer in het licht van het adagium van den gehouden feestavond "in gesloten gelederen voorwaarts", voorkomende in de op een grammofoonplaat vastgelegde en dien avond ten gehore gebrachte, speciale voor dien avond bestemde redevoering van den algemeen leider in Nederland Ir. Mussert;

Overwegende, dat duidelijk de strekking nu, van verdachte's redevoering geen andere is dan de vergaderden aan te sporen om, in verband met de verlegging van het zwaartepunt der indische organisatie naar Indië zelf, een doelmatig gebruik te maken van hun stemrecht ter bereiking van het door de N.S.B. nagestreefde doel, zooals ook blijkt uit den in de eerste plaats in de vordering aangehaalde volzin:

"Daarom zullen wij in het komende jaar er toe overgaan een doelmatig gebruik te maken van ons stemrecht";

Overwegende, dat verdachte in den aanvang van zijn rede, over de organisatie der N.S.B. heeft gesproken als over een leger, over den landdag als over de jaarlijksche wapenschouw, over de actie door de organisatie in Nederland als over een strijd, te voeren op leven en dood en over de uit Indië op te zenden gelden tot stijving der partijkas als over zilveren munitie, doch hij duidelijk deze vergelijkende betoogtrant heeft gekozen in overeenstemming met het bovengenoemde parool van den feestavond;

dat hij voorts wel is waar de woorden onder sub 9 in de vordering weergegeven "daar zouden wij, Nederlanders zooals wij hier staan, willen optrekken in gesloten gelederen, met zwaaiende knuppels dwars door die nette Haagsche tuintjes, dwars door afrasteringen en schuttingen, dwars door die netgerijde stoeltjes en tafeltjes van de platgesteven karakterlooze Haagsche koffiëhuizen, daar recht over het nette gladde asfalt van het Buitenhof, recht in die glorievolle zalen, waar de sloopers van ons Volk strafloos werkzaam kunnen zijn" heeft geuit, doch objec-

tief beschouwd, in deze geen aanprijzen of stemming maken ^{het} ~~of~~ verstoring der gevestigde orde van zaken in Nederland ligt besloten; dat hij wel daarmede uiting gaf aan een verlangen tot krachtdadig optreden, doch onmiddellijk erop heeft laten aansluiten de volzinnen sub 10 en 11 "wij kunnen dat niet doen kameraden, wij mogen dat niet doen. Wij gaan het anders doen, grondiger, afdoender, grooter" terwijl voorts in aanmerking moet worden genomen zijn voorafgaande aansporing tot de vergadering ^{den} "een krachtig gezag te steunen en mogelijk te doen blijven";

Overwegende, dat tenslotte verdachte aan het einde van zijn redevoering in holle, brallende, grove bewoordingen de vergaderden heeft aangespoord in plaats van geweld te gebruiken zoolang een daverend stemgeluid op te zetten tot de democraten op de vlucht slaan en tot "de zwart-roode stormvlag geezelend door de roode Jordaan trekt", doch ook in deze wartaal, welke verdachte zelf tijdens zijn verhoor voor den Officier van Justitie met "geklets" betiteld, ook niet in verband met de overige in de vordering aangehaalde volzinnen, een aansporing tot verstoring der openbare orde in Nederland is te onderkennen; Overwegende, dat derhalve het door verdachte gepleegde feit niet onder het bereik der strafwet valt;

Gelet op artikel 68 van het Reglement op de Strafvordering;

B E S C H I J K E N D E :

Verklaren dat het aan den in hoofde dezes genoemden beklaagde Ir. Anton Ludovicus van der LAAKEN ten laste gelegde feit misdrijf noch overtreding

overtreding oplevert en derhalve geen termen tot verwijzing van zijn
zaak naar de terechtzitting aanwezig zijn;

Weigeren mitsdien het gedane verzoek;

Aldus gedaan op heden den 26sten Maart 1938, door Ons,

Vice-President voornoemd,
(w.g.) van Nieuwenhuizen.

Voor authentiek afschrift:

De b.s. Griffier,
(w.g.) D. Halussy.

Voor eensluidend afschrift:

De Officier van Justitie bij den
Raad van Justitie te Batavia,
(w.g.)

Voor eensluidend afschrift:

De Gouvernements, Secretaris,

01

Handwritten signature

Batavia-Centrum

93

April 1938.-

N o :

1197/A.T.

Bijl:

1.

Strafvervolgning tegen Ir. van der LAAKEN.

= G E H E I M =

In aansluiting aan mijn geheim schrijven van 4 April j.l. no. 976/A.P. heb ik de eer Uwer Excellentie hierevens eerbiedig in afschrift ter kennisneming aan te bieden de beschikking van het Hooggerechtshof d.d. 12 April in zake Ir. van der LAAKEN, in welke beschikking het door mij op 4 April j.l. ingediende verslag en requisitoir geheel is opgenomen.-

De Procureur-Generaal

bij het Hooggerechtshof van Ned. Indië,

1/ Meik. N° 205 gelyk 38.

(wg) Marcella.-

*Voor koninkrijk afschrift :
Le Gouvernement Indonésien.*

Handwritten signature

Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van NEDERLANDSCH-INDIË.-

I N N A A M D E R K O N I N G I N I

Het Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië (Tweede Kamer);

Gelesen de naar aanleiding van de vordering van den substituut Officier van Justitie bij den Raad van Justitie te Batavia, Meester T.M.de la Parra ddo. 4 Maart 1938 nr. Lr.K.III/1384 door den Vice-President van dien Raad genomen beschikking van 26 Maart 1938 nr. 3A II/1938 in de zaak van den beklagde

Ir. Anton Ludovicus van der Laaken,
geboren te Pelantoengan, oud 48 jaren, zonder beroep, wonende te Bandoeng, Tjitaroemplein nr. 4, waarbij is verklaard, dat aan het aan den in hoofde dezes genoemden beklagde Ir. Anton Ludovicus van der Laaken ten laste gelegde feit misdrijf noch overtreding oplevert en derhalve geen termen tot verwijzing van zijn zaak naar de terechtzitting aanwezig zijn en mitsdien het gedane verzoek is geweigerd;

Gelet op de door voornoemden substituut Officier van Justitie op 26 Maart 1938 ter 's Raads Griffie, dus tijdig en ter bestemder plaatse, gedane aantekening van verzet tegen voormelde beschikking;

Gelesen het verslag en requisitoir door den Procureur-Generaal Meester H. Marcella ingediend ddo. 4 April 1938 nr. 977/A.P., luidende:

De Vice-President van den Raad van Justitie te Batavia heeft bij beschikking van 26 Maart 1938, genomen op de vordering van den Officier van Justitie bij dien Raad ddo. 4 Maart 1938, den tegen verdachte gevorderden rechtsingang met verwijzing der zaak naar de terechtzitting geweigerd en verklaard, dat het aan den beklagde ten laste gelegde feit misdrijf noch overtreding oplevert en derhalve geen termen tot verwijzing van zijn zaak naar de terechtzitting aanwezig zijn.

Tegen die beschikking heeft de substituut-Officier van Justitie bij genoemden Raad Mr. T.M.de la Parra op 26 Maart 1938, dus tijdig, verzet aangeteekend, waarvoor de gronden zijn aangegeven in een memorie van verzet van 29 Maart d.a.v., welke denzelfden dag met de processtukken door mij is ontvangen.

Met den Officier van Justitie ben ik van oordeel, dat in de door den verdachte op 18 December 1937 geuite en in de vordering tot rechtsingang vermelde woorden wel degelijk voor verstoring der openbare orde en omverwerping dan wel aanranding van het in Nederland of in Nederlandsch-Indië gevestigde gezag stemming wordt gemaakt, zoodat n.m.g. het aan verdachte ten laste gelegde feit het in artikel 153 bis van het Wetboek van Strafrecht omschreven misdrijf oplevert.

Wanneer men toch het optrekken "in gesloten gelederen, met zwaaiende knuppels" tot in de op het Binnenhof gelegen zalen "waar de sloepers van ons Volk strafloos werkzaam kunnen zijn" voorstelt als iets wat men gaarne zou willen doen, waarmede men dus te kennen geeft dat een dergelijke handelwijze uit maatschappelijk en zedelijk oogpunt toejuiching zou verdienen, dan maakt men stemming voor dat denkbeeld en dit denkbeeld hield in casu in een gewelddadig uiteenjagen van de Staten-Generaal, derhalve een aanranding van het in Nederland gevestigde gezag.

Dat verdachte op deze zinsnede dadelijk liet volgen:

"Wij kunnen dat niet doen kameraden, wij mogen dat niet doen", verandert niets aan het feit, dat met het uitspreken van de daaraan voorafgegane woorden het misdrijf reeds was voltooid.

Wil men in den onder nummer 10 in de vordering tot rechtsingang aangehaalden volzin nog iets anders zien dan een mislukte poging om aan de voorafgegane woorden haar strafbaar karakter te ontnemen en zou men willen betoogen, dat bij den verdachte toch klaarblijkelijk geen opzet aanwezig was om de toehoorders tot gewelddadig optreden aan te sporen, dan dient daartegen te worden aangevoerd, dat een dergelijk opzet in artikel 153 bis van het Wetboek van Strafrecht niet is vereischt. Dit artikel eischt immers niet anders dan dat zekere woorden opzettelijk worden geuit en dat in die woorden een stemming maken als in het artikel bedoeld objectief ligt besloten, terwijl de dader zich slechts bewust behoeft te zijn, dat de door hem gesproken woorden dit stemming makende karakter dragen.

Overigens

Overigens blijkt ook uit de climax der laatste zinsneden, dat de door sommigen wellicht aan de zinsnede onder nr. 10 toegekende tendens tot aansporing om binnen de perken der wet te blijven niet werkelijk is.

Verdachte moge die laatste zinsneden als "geklets" betitelen, het is niet te ontkennen, dat zij de strekking hadden de gemoederen op te zweepen, en het daarin als begeerenswaard voorgestelde doel, dat de zwartroode stormvlag geeselend door de roode Jordaan zal trekken, is niet voor verwezenlijking vatbaar zonder overschrijding der door de strafwet gestelde grenzen.

Dat de door verdachte gehouden redevoering objectief herkenbaar is als een uiting, waarin de door artikel 153 bis van het Wetboek van Strafrecht verboden propaganda ligt besloten, wordt ten alle overvloed duidelijk geïllustreerd door een uitlating in hetzelfde nummer van "Indië-Hou Zee", waar op bladzijde 3, eerste kolom, gezegd wordt: "Die knuppels van den A.O.L.I., dwars door de Haagsche tuintjes en zoo, het uitmesten van het Binnenhof; de handen tintelen, de oogen schitteren. Dat is Landdagatmosfeer". Hierin wordt door den schrijver dezer regelen erkend, dat verdachte met de geïncrimineerde woorden zoodanige stemming heeft weten te maken, dat de handen tintelen en de oogen schitterden, d.w.z. dat verlangens waren opgewekt om datgene te doen wat verdachte als begeerenswaard voorstelde.

Voorts dient men niet uit het oog te verliezen, dat revolutionaire propaganda steeds de strekking heeft om langs onwettigen weg en met gebruikmaking van geweldmiddelen het bestaande gezag omver te werpen. De tijd van uitvoering van de gepropageerde denkbeelden moge nog onbestemd zijn, de strekking van de propaganda is geen andere dan de uitvoering voor te bereiden; wat daaraan voorafgaat is stemming maken voor dat doel.

Behalve een stemming maken voor omverwerping dan wel aanranding van het in Nederland gevestigde gezag houden de geïncrimineerde zinsneden, en wel speciaal die onder nrs. 9 en 21 in de vordering tot rechtsingang,

rechtsingang, evenzeer een aanprijzing of stemming maken in voor ver-
storing der gevestigde orde van zaken (de openbare orde) in Neder-
land. Naar het voorkomt zal de verwezenlijking van die denkbeelden
moeten leiden tot verstoring van de gevestigde orde van zaken hier
te lande. Verdachte legt dit verband trouwens zelf in de zinsneden,
onder nrs. 5, 6 en 7 in de vordering aangehaald.

Op grond van het bovenstaande ben ik van meening, dat er genoeg-
zame gronden van bezwaar aanwezig zijn om den gevorderden rechtsin-
gang met verwijzing der zaak naar de terechtzitting te verleenen.

Weshalve ik de eer heb te v o r d e r e n :

dat het Hof, met gegrondverklaring van het verzet, de beschikking
van den Vice-President van den Raad van Justitie te Batavia van 26
Maart 1938 zal te niet doen en alsnog tegen hoogergenoemden verdach-
te rechtsingang zal verleenen met verwijzing van de zaak naar de te-
rechtzitting ter zake van de feiten, vermeld in de vordering tot
rechtsingang.

Gelet op de door den substituut-Officier van Justitie, Meester Th.
van der Laan, ingediende memorie van verzet, gedagteekend Batavia 29
Maart 1938;

Gezien de stukken;

Overwegende, dat het Hof zich met de door den Procureur-Generaal
in zijn vordering aangevoerde gronden geheel vereenigt, zoodat het ver-
zet tegen de onderwerpelijke beschikking behoort te worden gegrond
verklaard en overeenkomstig genoemde vordering, met vernietiging van
de beschikking van den Vice-President van den Raad van Justitie voor-
noemd, verwijzing naar de terechtzitting behoort te worden verleend;

Gelet op artikel 72 lid 4 juncto artikel 110 van het Reglement
op de Strafvordering.

B E S C H I K K E N D E :

Verklaart het verzet gegrond;

Doet hoogergenoemde beschikking van den Vice-President van den
Raad van Justitie te Batavia te niet;

Verleent

Verleent rechtsingang met verwijzing der zaak van den in hoofde
dezes genoemden beklaagde Ir. Anton Ludovicus van der Laaken naar
de terechtzitting ter zake:

"dat hij op of omstreeks 18 December 1937 te Batavia-Centrum in
Maison Versteeg, ter gelegenheid van den aldaar gehouden algemeenen
landdag van de Nationaal Socialistische Beweging, zich opzettelijk
in de navolgende bewoordingen, althans bewoordingen van gelijke
strekking, heeft geuit in een door ongeveer 1200 leden dier vereeni-
ging bezochte bijeenkomst, t.w.:

1. Daerom zullen wij in het komende jaar ertoe overgaan een doelmatig
gebruik te maken van ons stemrecht.
2. Onze discipline, organisatie en solidariteit zal daarbij de bereiking
van het door ons gestelde doel mogelijk maken op een wijze en in een
geest die ons zullen onderscheiden van de verouderde democratische
groepen.
3. Boven deze werkzaamheid in dit land, dat ons tweede vaderland is of
werd, blijft onze volle aandacht gericht op den werkelijken strijd
op leven en dood daar in de delta van Rijn, Maas en Schelde.
4. Daar zal de beslissing moeten bevochten worden.
5. Daar zullen wij, ook wij onze krachten inzetten vanuit dit land.
6. Daar zullen wij onze makkers voorzien van de zilveren munitie die
de bressen moet slaan in de wallen van onze doodsvijanden.
7. Daar zal men de kracht van Indië, onze kracht voelen.
8. Hier weten wij wat daarvan afhangt, hier zullen wij ons genoegens
en gemakken weten te onthouden, om tot onze uiterste vermogen het
strijdfonds daar op peil te houden, en meer dan dat.
9. Dat beloven wij.

Daar zouden wij, Nederlanders zooals wij hier staan, willen optrekken
in gesloten gelederen, met zwaaiende knuppels dwars door die nette
Haagsche tuintjes, dwars door afrasteringen en schuttingen, dwars
door die netgerijde stoeltjes en tafeltjes van de platgesteven ka-
rakterlooze Haagsche koffiehuisen, daar recht over het nette gladde

asfalt

asfalt van het Buitenhof, recht in die glorievolle zalen, waar de sloopers van ons Volk strafloos werkzaam kunnen zijn.

10. Wij kunnen dat niet doen kameraden, wij mogen dat niet doen.

11. Wij gaan het anders doen, grondiger, afdoender, grooter.

12. Maar wij zullen werken in afwachting daarvan, voordat het oogenblik komt dat ons Nederlandsche Volk wordt uitgemest, ja uitgemest.

13. Wij zullen het dan in afwachting daarvan zeggen.

14. Wij zullen het zeggen recht zooals het is.

15. Wij zullen het, wanneer dat niet anders kan, zeggen hard en scherp.

16. Wij zullen het als het moet, zelfs zeggen niet fatsoenlijk, ja onfatsoenlijk!

17. Wij zullen het uitschreeuwen!

18. Wij zullen het door de luchten laten daveren tot de slaapmutsen van de onthutste, fatsoenlijke, vrekkige, democraten door de opendreunende vensterluiken steken:

19. tot de droogstoppels als vette larven in paniek zich uit hun koffie- en suikerbalen wringen,

20. tot de fatsoens-zatte ondermijners van ons Volk en onzen Volksgeest uit onze zeegaten zijn weggevlucht,

21. tot de zwartroode stormvlag geezelend door de roode Jordaan trekt,

22. en het oranje blanke blau van de torens onzer Godshuizen het sein geeft:

23. DAT DE ZIEL VAN ONS VOLK IS OPGESTAAN !

in welke bewoordingen in hun onderling verband en samenhang, zij het ook zijdelings, voorwaardelijk of in bedekte termen verstorning der openbare orde of omverwerping dan wel aanranding van het in Nederland of in Nederlandsch-Indië gevestigd gezag wordt aangeprezen of daarvoor stemming wordt gemaakt,

zijnde daarbij in het bijzonder het in het slot als doel gestelde met de zwartroode stormvlag geezelend door de roode Jordaan trekken, waarvoor derhalve stemming is gemaakt, niet mogelijk zonder verstorning der gevestigde orde van zaken in Nederland, welke ordeverstoring ook

blijkens

blijkens de sub 3, 4 en 5 vermelde uitlatingen mede versterking der openbare orde in Nederlandsch-Indië ten gevolge moet hebben,

kunnende voorts deze doelstelling, in verband tevens met den onder woorden gebrachten wil om "in gesloten gelederen, met zwaaiende knuppels op te trekken over het nette gladde asfalt van het Buitenhof recht in die glorievolle zalen, waar de sloopers van ons Volks strafloos werkzaam kunnen zijn", bovendien niet anders worden beschouwd dan als een aanprijzen, althans als een stemming maken voor het omverwerpen dan wel aanranden van het in Nederland gevestigde gezag, dat mede in de hierbedoelde Staten-Generaal is belichaamd, zonder welke dit gezag immers in den huidige vorm zelfs niet denkbaar is".

Aldus gedaan op Dinsdag den 12den April 1900 acht en dertig door de Heeren Meesters E. Pino, L.M. Schoorel en E.K. Hesselink, President en Raadsheeren, in bijzijn van Meester G.G.M.A. Mertens, Griffier.-

In kennis van mij:

De Griffier,	(wg) E. Pino.
(wg) G. Mertens.	" L.M. Schoorel.
	" E. Hesselink.

Voor authentiek afschrift:

De Griffier,
(w.g.) G. Mertens.

Voor afschrift conform:
Het Kantoorhoofd bij het Hoofdparket,

Afschrift

Buitenzorg, 26 April 1938.

No. 848/A.

Bijlage: 1.-

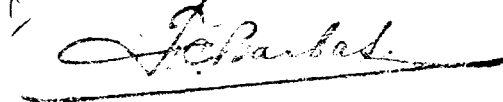
Onderwerp:
Vraag van het lid van den Volksraad
den heer Soeroso, nopens een straf-
vervolging van den gewezen organisatie-
leider der N.S.B.

Met verwijzing naar Uw schrijven van 22 Januari j.l.
No. 395 heb ik de eer, op last van den Gouverneur-Generaal, UHoog
EdelGestrenge hiernevens te doen toekomen het antwoord der Regee-
ring op de onder No. 10 van den daarbij overgelegden staat ver-
melde vraag van het lid van den Volksraad, den heer Soeroso, no-
pens een strafvervolging van den gewezen algemeenen organisatie-
leider der N.S.B. in Nederlandsch-Indië.

De wd. 1° Gouvernements Secretaris,
(wg) E.A. Zeilinga.

Voor eensluidend afschrift:

De Gouvernements Secretaris,

A a n

den Voorzitter van den Volksraad.

(Afs. verleend aan den Raad van N.I.,
den fd. Dir. Just. en den P.G.)

Vraag van den heer Soesono
(ingezonden 20 Januari 1938)

Volgens „De Java Bode“ van 18
maart 1938 (1st blad) zou het hoofd-
stuk in de uittellingen van den al-
gemeen organisatieleider der H.S.B.
den laatstelijk te Batavia gehonden
zitting dier vereeniging geen straf-
baar feit hebben gezien, omdat deze
uittellingen mogelijk anders waren aan-
te merken dan als „hele rhetoriek
zonder werkelijke intenties“.

Geerne zou steller vernemen
of dit bericht juist is,
nee neen, of alnog een straf-
vervolgning zal worden ingesteld.

Antwoord der Regering.

Naar aanleiding ^{van} de neven-
staande vragen kan worden medegedeeld,
dat tegen den inmiddels afgetreden
algemeenen organisatieleider der
H.S.B. tenzake van bedoeld uittel-
tingen een strafvervolgning is in-
gesteld.

1